

Připomínky

Odborového svazu pracovníků hornictví, geologie a naftového průmyslu

k

k materiálu Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky

„Řešení dalšího postupu územně ekologických limitů těžby hnědého uhlí v severních Čechách“

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR předložilo do připomínkového řízení materiál „Řešení dalšího postupu územně ekologických limitů těžby hnědého uhlí v severních Čechách“ (č.j. MPO 37466/15/31100/01000).

K předloženému materiálu podává svaz následující připomínky:

1) K potřebě dodávek hnědého uhlí s ohledem na navržené varianty úpravy územně ekologických limitů

Aktuální krize trhu hnědého uhlí v ČR do roku 2020 skutečně nehrozí. Vzhledem k dlouhodobosti procesů přípravy a realizace jeho těžby je však jeho další perspektivu, jako odvětví, nutné řešit již dnes. Rozpory na jeho trhu se začnou objevovat po roce 2020, kdy doběhnou stávající smlouvy na dodávky a zároveň začne omezování těžeb na lomech. Do té doby ale mohou být uskutečňována nevratná rozhodnutí, zejména zastavení skrývky, likvidace technologie, propuštění lidí, které další těžbu vyloučí, nebo silně zkomplikují.

Ve zdrojové základně hnědého uhlí má zůstat podle MPO jen **nadsazená** těžba na Bílině, „rozdaný“ Důl Nástup Tušimice (smluvně vázané dodávky do elektráren ČEZ, UE Komořany, Elektrárny Opatovice), Sokolovská uhelná jen pro vlastní zpracovací kapacity a nejisté Vršany, vázané na řešení elektrárny Počerad. Materiál „Analýza potřeby dodávek...“, doporučuje variantu jen s těžbou za územně ekologické limity (ÚEL) lomu Bílina. Vedle toho MPO poprvé přišlo s návrhem zabývat se i lomem ČSA, ten ponechat ve strategické rezervě, návrh MPO uvádí i možnost za udržení této pozice platit. V bilanci zdrojů a potřeb hnědého uhlí podle MPO uhlí z ČSA již zahrnuto není. Důvodem je umělá vyrovnanost jeho bilance jen s Bílinou při vysokém přesměrování hnědého uhlí z Vršan z dodávek do Počerad do jiných výroben energie.

Dle našeho přesvědčení je bilance hnědého uhlí jen s Bílinou (varianta 2) zredukována řadou opatření v těžbě a spotřebě hnědého uhlí a považujeme ji za nereálnou.

Kromě této varianty MPO nadále sleduje i variantu (č. 3) částečného zpřístupnění zásob hnědého uhlí za limity na ČSA (47 mil. tun), které rovněž přičítá funkci bezpečnostní pojistky, ač bylo několikrát uvedeno, že je **podnikatelsky nereálná**. I ta má problémy v nepřipravenosti řešení střetů zájmů.

Důvodem postupu ASEK proti hnědému uhlí je energetická strategie EU v dekarbonizaci energetiky. Tuto dekarbonizaci nezpochybňujeme. Důvodem k ní je mj. vysoké vyčerpání zásob hnědého uhlí za dobu jeho těžby v ČR. Za 154 let jeho těžby (v období let 1860 až 2014) v ČR se ve dvou pánvích vytěžilo 5,41 mld. tun. V současné době zbývá podle provedené analýzy zásob k rámci limitů 830 mil. tun, resp. 1245 až 1265 mil. tun včetně zásob za ÚEL, což je cca 15%, resp. 23% množství dosud v ČR vytěženého. Po celou tuto dobu bylo hnědé uhlí spolehlivým domácím zdrojem energie, základem výroby elektřiny,

dlouhodobě i zdrojem výroby tepla pro průmysl a domácnosti ale také významnou vývozní komoditou. I to je důvodem pro rozumné využití toho zbytku co máme.

Dekarbonizaci energetiky nezpochybňujeme, měla by ale probíhat rozumným tempem, s racionálním využitím zbývajících zásob hnědého uhlí a bez sociálních a ekonomických dopadů, doprovázejících předčasné ukončení jeho těžeb.

Celkově lze říci, že navržený program dalšího využití hnědého uhlí v ČR je dělán jako čistě štábní materiál, který nepřihlíží k aktivitám a podnikatelským záměrům účastníků trhu. Jde o plánovací dokument, kdy vše co se odchyluje od projekce ASEK, bude osekáno a zakázáno. O naplnění této ambice lze s úspěchem pochybovat. Základem omezování těžby hnědého uhlí v energetických bilancích jsou schémata EU, hojně doplňovaná národním zpříšňováním.

Za pozoruhodné považujeme úvahy o jednoduchosti přeměrování již „zasmluvněného“ hnědého uhlí z kondenzační výroby do tepláren, nebo o zásazích státu do vlastnických vztahů, čímž se má vyrovnat deficit na jeho trhu.

MPO má ambice při nedostatku hnědého uhlí zasahovat do tržního prostředí, na druhé straně ale nemá odvahu zrušit vyšuměné nařízení vlády z roku 1991 a vrátit do Horního zákona (HZ) vyvlastňovací paragraf. Novela HZ není ani v záměrech MPO.

Deklarovaná podpora teplárenství a preference jeho přístupu k hnědému uhlí neodpovídá ani projektované perspektivě tepláren ČEZ, zejména Elektrárny v Tisové a v Poříčí a Teplárny v Trmicích. **Ty mají skončit v letech 2020, 2024 a 2028 bez naznačení, jak bude řešeno zajištění tepla v jejich dnes zásobovaných oblastech.**

Materiál uvádí řadu oblastí, kde u variant č. 1, 2 a 3 vzniknou vyvolané náklady, resp. uvízlé náklady, v důsledku regulace spotřeby a dodávek hnědého uhlí a v důsledku zásahů do uzavřených smluv a vlastnických vztahů. S vytěsňováním hnědého uhlí ze spotřeby může dojít ke zvýšení cen tepla a nákladů na energie u konečných spotřebitelů. Tyto náklady, společně s náklady a výdaji státu uvedených v práci Pricewaterhouse Coopers, představují mnoho miliard Kč. **Nikde není naznačeno, která instituce či organizace bude tyto náklady hradit.**

S přihlédnutím k výše provedenému hodnocení materiálu jsme názoru, že **zrušení územně ekologických limitů těžby hnědého uhlí je pro pokrytí jeho prokázaných potřeb nezbytné, ale zrušení jen na samotné Bílině je pro řešení problému nedostatku hnědého uhlí nedostatečné.**

Jsme přesvědčeni, že součástí budoucí dlouhodobé zdrojové části trhu hnědého uhlí v ČR musí zůstat i Severní energetická s lomem ČSA, těžícím hnědé uhlí stejně jako lom Bílina za liniemi ÚEL.

2) K ekonomickým dopadům zvažovaných variant prolomení ÚEL

Všeobecně platí, že s těžbou a se spotřebou hnědého uhlí se realizuje nemalý daňový výnos pro veřejné rozpočty. Zkracování životnosti lomů, v důsledku jejich neúplného vytěžení, bude mít vliv na výši výpadků daní a plateb. **Výše výpadků daní a plateb bude přímo úměrná výši nerealizovaných těžeb.**

Kumulované dopady na státní rozpočet (veřejné rozpočty), tj. nerealizované příjmy + zvýšené výdaje při těžbě hnědého uhlí v rámci limitů, nebo za limity jen na Bílině, proti těžbě za limity na obou lomech budou značné. Částka se bude pohybovat od 8,5 mld. Kč do 14,4 mld. Kč, podle varianty omezené těžby a konstrukce výpočtu. Předběžně preferovaná varianta č. 2 vykazuje negativní dopad na státní rozpočet od 8,5 mld. Kč do 11,4 mld. Kč, včetně dopadů z úbytku návazných pracovních míst, podle zvolené konstrukce výpočtu.

Do roku 2040 respektive 2050 státní dluh vzroste ČR minimálně o 8,5 mld. Kč až 14,9 mld. Kč, nebo bude muset být nalezen další zdroj zvýšení příjmů státního rozpočtu.

Kvantifikované dopady variant těžby hnědého uhlí na veřejné rozpočty ve zprávě MPO obsahují jen výpadky daní z příjmu fyzických osob, sociální a zdravotní pojištění, výdaje státu na pasivní politiku zaměstnanosti, zdravotní pojištění v nezaměstnanosti a možné budoucí výnosy z úhrad za vydobytý nerost připadající obcím a státu. Neobsahují však výpadky korporátních daní (ale zdůvodňuje se proč ne) a dále výpadky z příjmů státního rozpočtu, plynoucí z výběru daní a plateb, kterými je zatížena spotřeba energie (daně z elektřiny, pohonných hmot a zemního plynu, z nákupu emisních povolenek, příspěvek na podporu výroby elektřiny z OZE a na podporu KVET a decentralizovaných zdrojů).

Zvýšení ekonomických dopadů (výpadků příjmů z povolenek proti variantě 4):

Varianta 1: za energie 3 940 mil. Kč, za povolenky 18 238 mil. Kč

Varianta 2: za energie 2 200 mil. Kč, za povolenky 12 757 mil. Kč

Varianta 3: nepočítáno

Varianta 4: bez výpadků daní a poplatků.

Jejich zahrnutí by ekonomickou nevýhodou těžeb hnědého uhlí v ÚEL, nebo za limity jen na Bílině, výrazně zvýšilo.

3) K sociálním dopadům zvažovaných variant prolomení ÚEL

Kumulované dopady na nárůst nezaměstnanosti v Ústeckém kraji budou značné, zejména v nejpostiženějších okresech. Jde o vyjádření sociálních dopadů dvou variant řešení ÚEL, proti situaci, kdy dojde k proti normálnímu úplnému vyuhlení ložiska (var. 4). Úbytek pracovních míst se bude pohybovat od 3 398 do 11 323 pracovních míst, včetně úbytku návazných pracovních míst, a to podle zvolené varianty a konstrukce výpočtu. Preferovaná varianta 2 vykazuje úbytek pracovních míst od 3 398 do 4 853 pracovních míst podle zvolené konstrukce výpočtu.

A věčná představa, že těžba hnědého uhlí „dusí“ rozvoj celého regionu, pramení z neznalosti základních skutečností. Obyvatelé regionu neodcházejí kvůli těžbě. Region se vylidňuje kvůli nedostatku práce a perspektivy.

K úbytku pracovních míst dojde zejména v Ústeckém kraji, v kraji s tradičně nejvyšší nezaměstnaností v ČR. Lze připomenout, že v Ústeckém kraji může dojít, v návaznosti, na způsob řešení ÚEL k uzavření dalších energetických výroben a tím i k dalšímu úbytku pracovních míst. Dále, dle studií ekologicky zaměřených pracovišť, připravované zpřísnování ekologických požadavků na provoz průmyslových podniků, může mít vliv na omezení dalších výrobních (např. chemických výrobních) v Ústeckém kraji, což vše jen sníží možnosti pracovních příležitostí v kraji.

Není známo, zda jsou připravovány **konkrétní** programy pro zaměstnání propouštěných pracovníků. Stát připravuje řadu programů ke snížení nezaměstnanosti. Z tohoto hlediska je možno **usnesení vlády č. 444/1991 označit jako „program ke zvýšení nezaměstnanosti“**.

4) K připravovanému zpřísnění legislativních opatření pro postupné omezování spotřeby hnědého uhlí v malých zdrojích včetně domácností.

Účelové zaměření materiálu nás přesvědčuje o tom, že již bylo politicky rozhodnuto o přijetí varianty č. 2. Dokládá to i skutečnost, že materiál poukazuje na již probíhající proces přípravy zpřísnění legislativních opatření pro postupné omezování spotřeby hnědého uhlí v domácnostech. Připravuje se tak vytěsnění hnědého uhlí tříděného (teplé uhlí) z malých

spotřebičů do 300 kW cestou zákazu prodeje kotlů na spalování uhlí (vč. jeho spoluspalování s biomasou) od roku 2025 a úplného zákazu provozování těchto spotřebičů od roku 2030, což je opatřením jdoucím vysoce nad požadavky unijní legislativy (Směrnic o ecodesignu). Pokračuje se tak v naší tradici ztvrdzovat legislativní požadavky EU o další opatření.

V ČR je dosud přes 2000 neplynofikovaných obcí, kde se bude obtížně hledat náhrada za zakázané uhlí. Z dostupných statistických údajů lze předpokládat, že v současné době je v provozu cca 700 tis. kotlů na pevná paliva pro vytápění bytů a rodinných domků. Spotřebovávají cca 1,6 mil tun hnědého uhlí za rok, a to výhradně hnědého uhlí tříděného.

Do podmínek prodeje a provozu spotřebičů pro vytápění domácností velmi výrazně vstoupila unijní a česká legislativa ochrany ovzduší, a to cestou regulace prodeje těchto spotřebičů (ecodesign), v ČR zesílená požadavky na zákaz provozu spotřebičů nižších emisních tříd. Provozovaný park kotlů na tuhá paliva má být modernizován cestou kotlíkových dotací. Záběr podpor roste a stabilizuje se.

Mimo uhelných kotlů, určených k vytápění bytů a rodinných domků, je nutné ještě počítat s lokálními topidly na pevná paliva pro individuální vytápění jednotlivých místností v rodinných domech a rekreačních objektech (chaty, chalupy). V tomto segmentu spotřebičů lze uvažovat zhruba o 700 tis. kusů kamen a krbů (krbových vložek). I u této kategorie spotřebičů lze uvažovat se spotřebou tuhých paliv v řádu 100 až 200 tis. tun hnědého uhlí tříděného a briket.

V materiálu MPO chybí informace o dopadech tohoto záměru, zejména jeho sociální dimenzi a o dopadech na průmyslový obor vyrábějící uhelné spotřebiče, který patří k tradičním českým průmyslovým oborům. Chybí informace o alternativě způsobů výroby tepla.

Toto opatření považujeme za nezduvodněné, nenabízející alternativní způsob výroby tepla v rodinných domcích dosud uhlím topících, což považujeme za hazard s oprávněnými zájmy občanů, kteří nemají alternativní a cenově dostupný zdroj tepla.

Závěr

Z obsahu materiálu plyne, že MPO záměrně pomíjí hlavně výsledky studie společnosti VUPEK, které jednoznačně dokládají potřebu uhlí za ÚEL na lomu ČSA.

I studie PwC, ke kterým máme mnoho výhrad, přesto dokládají enormní nárůst nezaměstnanosti v ÚK a zejména v okrese Most. Negativní dopad na státní kasu je také zcela evidentní a v řádech miliard korun. I toto je záměrně opomíjeno a argumentuje se nepodloženými až hloupými politicko-ekologickými argumenty jako je třeba studie externalit, kterou si nechalo zpracovat seskupení Greenpeace.

Se znechucením vnímáme ovlivňování práce úředníků na MPO přicházející z úřadu vlády od šéfa poradců Špidly, Kloze a s vědomím samotného premiéra.

Jsme znechuceni i tím, že se odborné názory na energetiku ohýbají a překrucují, jak je potřebné pro to, aby se „prokázala“ nepotřeba uhlí z ČSA tak, aby vláda (politická strana) mohla sledovat pouze své politické zájmy.

Vláda v prosinci 2014 neschválila SEK s tím, že zadala MPO úkol zpracovat detailní materiál potřebný k rozhodnutí o ÚEL a jádru. Aniž by bylo rozhodnuto o problematice limitů tak vláda v květnu 2015 SEK schválila a dnes při diskusích o limitech se na schválenou SEK alibisticky a hloupě vymlouvá. To považujeme za neseriózní přístup k sociálním partnerům.

Manipuluje se s bilancemi hnědého uhlí – na prohlášení společnosti ČEZ k úvaze o ukončení provozu el. Počerady není slušného vyjádření – je to politický hnus.

„Předpokládaný“ nárůst množství uhlí, jeho kvality a těžby za hranicí možností z uhelné společnosti Severočeské doly je další politickou zhýralostí, ke které se jeho vedení snížilo, to vše jenom proto, aby se ovlivnila bilance potřeb a těžeb hnědého uhlí tak, aby se dostala do mantinelů **předem vyvolené varianty č. 2.**

Popisované nástroje k sociálním opatřením jsou výsměchem zaměstnancům lomu ČSA. Jejich realizace je nereálná a ani v nejmenším nenahradí úbytek pracovních míst spojených s ukončením těžby na ČSA. Otázkou je proč vláda tyto opatření již dávno nerealizovala v regionech s nejvyšší nezaměstnaností, mezi něž okres Most dlouhodobě patří. Navržené opatření považujeme za politickou prázdnou proklamaci neřešící problém s enormním nárůstem nezaměstnaných.

Svaz opakovaně zdůrazňuje, že jednoznačně požaduje přijetí varianty č. 4.

Připomínky jsou zásadní.

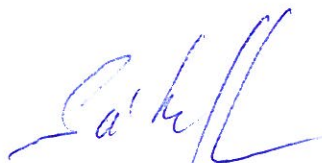
Závěrem s plnou vážností upozorňujeme, že případné rozhodnutí vlády o ukončení těžby na ČSA zvedne vlnu tvrdých sociálních nepokojů, jejímž adresátem bude jak vláda, tak předsedové koaličních stran.

S pozdravem

„Zdař Bůh“

Jaromír Franta
1. místopředseda svazu

Bc. Jan Sábel
předseda svazu

Ing. Jaromír Pytlík
2. místopředseda svazu